



Orme

Orme tilhører rækken ledorme. Ledorme deles op i tre klasser: **Havbørsteorme**, **sadelorme** og **Branchiobdellea**, som ikke har noget dansk navn og kun indeholder én dansk art. **Regnorme** er en familie under **sadelorme**, som indeholder 22 danske arter. **Sandormen** hører derimod til **havbørsteorme**.

Ligheder

Alle ledormene er vanddyr og lever enten i vandet eller i fugtige miljøer. Det vil sige, at ormene er nedgravet i jord eller sedimenter. Alle ledorme er opdelt i en lang række led, eller segmenter. De bevæger sig ved at sende bevægelser gennem de forskellige led. De har altså ikke ben eller andre lemmer, som de kan bruge til at bevæge sig med. De har intet skelet, men stives af ved hjælp af vand med muskler omkring. De er meget udbredte i hele Danmark.

Havbørsteorme og regnorme har børster på kroppens led, mens iglerne er uden børster. Havbørsteorm som regel enkønnede, dvs. der er både en han og en hun. Regnorme og igler er derimod tvekønnede - altså både hun og han på samme tid!



Regnorm
Foto Bjørli, Lehmann

Forvekslingsmuligheder

Ledorme kan faktisk let forveksles med andre dyr. Deres lange ledede krop kan fx ligne insektlarver,

tusindben, skolopendre, slanger og stålorme. Insektlarver har, udover en leddet krop, ofte også ben og gangvorter, som man kan bruge til at kende dem fra ledormene. Tusindben og skolopendre har ben på hvert kropsled.



Stenskolopender
Foto Bjørli, Lehmann

Slanger og stålorme har to tydelige øjne og en sammenhængende krop, der ikke er leddet. De bliver typisk også meget større end de arter af ledorme, der lever i Danmark.



Dueurtsværmer
Foto Lenette Schunck



Stålorm
Foto Lenette Schunck

Super sejt!

Regnorme er tvekønnede. De kan parre sig med en hvilken som helst anden regnorm af samme art og behøver ikke lede efter en af et andet køn. Begge orme, der har parret sig med hinanden, lægger æg i jorden, der ligner bittesmå citroner.

Regnorme bruger små børster, der sidder på hvert led, til at hage sig fast i jorden. Det er smart, hvis en fugl prøver at æde den. Man kan mærke børsterne ved at stryge en fingerspids fra bagenden mod forenden.

Nogle regnorme kan blive 25 år gamle. De bliver længere og længere jo ældre, de bliver. Om vinteren graver de sig dybt ned i jorden, så de kan overvintre frostfrit, og om sommeren kan de gå i hi i en lille slimpose nede i jorden, hvis jorden bliver for tør.

En regnorm, der bliver hugget over, kan desværre ikke blive til to nye regnorme. Til gengæld kan man være heldig, at den ene del overlever, hvis den bliver hugget over bag ved mavebæltet. Men det kræver mange kræfter at komme sig over sådan en omgang, så lad regnorm være regnorm og undgå at hugge den over.

Kun voksne regnorm har mavebælte. Det bruges, når de skal parre sig og lægge æg i små kokoner.

Både regnorme og sandorme er blinde. De har altså ingen øjne og må i stedet bruge deres andre sanser til at orientere sig med. Til gengæld kan de registrere lys med deres hud, så på en måde, kan de mærke, om det er mørkt eller lyst.



Stor regnorm
Foto Lenette Schunck

Regnorme er en sand ven af haveejere og landmænd. Det er der to grunde til. Den første er, at de æder jord og døde planter, som bliver til muldjord når de fordøjer det - meget på samme måde, som sandormen æder sand. Muldjorden er rigtig god for planterne at vokse i. Den anden grund er, at regnorme, især arten stor regnorm, graver lange gange i jorden. Gangene giver luft i jorden, så den bliver dejlig løs for planterne at vokse i, og samtidig hjælper gangene til med, at der let kan komme vand rundt i jorden.

Regnormenes farver viser hvor meget eller lidt pigment, de har i kroppen, og dermed hvor godt de kan tåle sollys. Det har også en betydning for, hvor man kan finde ormene. Nogle arter af regnorme bevæger sig mest rundt i overfladen af jorden, mens andre arter er meget længere nede i jorden. En af de mest almindelige arter i Danmark er **stor regnorm**. Den har en bleg lyserød bagkrop og en mørkere mere violet forkrop. Stor regnorm kan grave sig flere meter ned i jorden.



Sandorm
Foto Naturcenter Amager Strand



Sandormelort
Foto Lenette Schunck

Sandormen æder sand. Den kan godt nok ikke kan fordøje sandet. Men inde mellem sandkornene ligger der plankton og andet biologisk materiale, som sandormen skal have fat i. Planktonet og det biologiske materiale bliver spist. Men sandkornene bliver skidt ud igen og sandormens afføring er derfor det reneste og fineste sand. Det ligger på havbunden som små sandpølser, som man nemt kan se på det lave vand.



Hesteigle
Foto Bjørli Lehmann

Hesteiglen er en stor sort igle, der lever i søer, hvor den jager snegle, små insekter og krebsdyr. Af og til kan den også kravle op på land, og snuppe sig en regnorm. Den er altså et rovdyr men kan ikke bide igennem tyk menneskehud; den kan allerhøjest suge sig fast og blive hængende ...

Nogle søer og vandløb tørrer ud om sommeren. Hesteiglen kan heldigvis rulle sig sammen til en lille kugle og gemme sig på et fugtigt sted, mens den venter på, at vandet kommer igen.



Brandorm
Foto Bjørli Lehmann

Kompostorme lever, som navnet antyder, mest i kompost og i den øverste del af jorden, hvor der er en masse organisk materiale. Kompostorme er eksempler på orme, der kan tåle lidt mere lys end stor regnorm, og derfor er de også mørkere. Fx har arten brandorm en mørk rød farve med gule striber mellem segmenterne.

